

Hoe krijgen wij meer liefde voor elkaar? (I)

(Studie bij de prediking in de serie 'Het leven van een christen'
uit 1Johannes 4:11-21; Gal.5 & 1Cor.13 EDRN 13-04 '08)

J.C. Bette

De preken serie uit de eerste brief van Johannes bepaalt ons regelmatig bij het unieke van Gods liefde. Voortdurend vraag ik me af wat wij als gemeenteleden en jullie lezers van deze Studies hier nu van leren en wat we in de praktijk ervan zullen ervaren.

Gods liefde áán ons vraagt immers om een reactie ván ons in de vorm van liefdebetoon aan elkaar. Dit is van groot belang met betrekking tot agape-liefde: Johannes laat duidelijk merken, dat wij, juist omdat de Here God ons zó daadwerkelijk heeft liefgehad (in de wijze van het zenden van zijn Zoon en zoveel als in de concrete verzoening van onze zonden door Jezus; vs.11), dat wij nu in onze liefde voor elkaar het bewijs leveren dat God in ons woont en wij uit Gods liefde leven.

Liefde wil blijken

Gelovigen kunnen God niet liefhebben zonder een middel om dat te tonen. Johannes zegt nergens dat wij God moeten liefhebben. Maar hij vraagt om de liefde voor elkaar! Omdat liefde iets concreets is, laten we zien dat we de onzichtbare God liefhebben door de daadwerkelijke liefde voor zichtbare mensen. Bij Johannes gaat het vooral om de relaties tussen gemeenteleden onderling. Alle moeilijkheden die dat mogelijk oplevert, zijn daarbij ingesloten en meegenomen. Gods liefde bereikt pas dan haar doel, wanneer ze door ons heen uitwerkt naar andere mensen. Wanneer mensen elkaar vanwege de Here God liefhebben, is dat de vervulling van wat Hij heeft bedoeld met onze schepping (geboorte) en verlossing (wedergeboorte).

Hoe wordt die liefde voor elkaar allereerst in onszelf werkelijkheid? Agape-liefde begint namelijk bij ons zelf, van binnen, in ons innerlijk leven. Naar de woorden van de apostel komt dat door de inwoning en uitwerking van de Heilige Geest (vs. 13). De aanwezigheid van de Geest en daarmee van Gods liefde is hét teken van Gods aanwezigheid in ons leven en van onze verbondenheid met Jezus Christus. Daarom is het ook de belijdenis van de christelijke kerk, dat de Heilige Geest gegeven wordt aan een ieder die tot

levend geloof in de Here Jezus komt. Het is door diezelfde Geest, dat een mens Jezus gaat belijden als Zaligmaker en Verlosser, als Koning en Heer. Gelovigen kunnen het werk van de Geest op verschillende manieren ervaren, maar altijd verwijst de Heilige Geest naar de Here Jezus en bindt de Geest ons aan het Woord en aan elkaar. Dit zijn heldere ijkpunten naar het charismatische gehalte van ons leven! De agape-liefde is de hoogste norm en helderste uiting van een Geestvervuld leven (1Cor.12:31)!

Vragen over de liefde

Wanneer Johannes ieder van ons dan zo persoonlijk aanspreekt op de liefde voor elkaar, is het toch bepaald niet eenvoudig deze opdracht concreet handen en voeten te geven. Er zijn nogal wat weerstanden in onszelf en in relaties tussen mensen die een eenvoudig christelijk leven belemmeren. Ik noemde het al in de preek: met vriendelijke, begripvolle en open mensen omgaan is niet zo moeilijk, maar nu met iemand die jou nogal irriteert, of erger... En dan de korte lontjes... En wat als men van jou niet gediend is en je duidelijk weerstand bij die ander ondervindt? Hoe ga je om met weerstanden in jezelf in de relatie met (sommige) andere mensen? Vragen te over...

Er zijn natuurlijk vanwege onze verschillende karakters mensen met wie het eenvoudigweg klikt en anderen met wie we minder gemakkelijk omgaan. Maar het gaat in het bijbelse gebod om elkaar lief te hebben niet over de liefde die een mens uit zichzelf kan opbrengen. Dat is het soort genegenheid die mensen welke zonder God leven ook kunnen opbrengen, soms zelfs nog beter dan wij die geloven. Wie echter bemerkt dat de eigen liefde onvoldoende of ontoereikend is en oprecht verlangt naar Gods agape-liefde, om die te ontvangen en door te geven, vraagt zich af hoe dat functioneert, onze aansluiting op die Bron? En dan: we kunnen er mooi over schrijven of praten of preken, maar wat haalt het uit? Wat bewerkt het in het gemeentelven dat we over agape-liefde nadenken en in ons omgaan met de vele mensen om ons heen? Wie verandert er echt door? En hoe

gaat dat nu in zijn werk: ten goede veranderen in je karakter... Samengevat: we willen graag meer weten over de werking van Gods liefde in ons.

De aanwezigheid van God in je leven bewerkt iets goeds, diep van binnen. Echte liefde brengt innerlijke verandering teweeg. Dat kan je eenvoudig vaststellen in levens van mensen die elkaar werkelijk liefhebben: ze bouwen elkaar op door hun warme, hartelijke verbondenheid. Echte liefde leidt tot zichtbare blijdschap, bij jezelf, maar zeker ook bij anderen. Zoveel is wel duidelijk: liefde vormt goede en hechte relaties. Maar in hoeverre kennen wij de liefde, die blij is met elkaars blijdschap? Wat staat er in de weg? Wat moet er in mij veranderen, wil Gods liefde ruim baan krijgen? We willen dit in drie onderdelen overdenken.

1. Eerst trachten we helder te krijgen wat de innerlijke moeite is, waardoor liefde niet zo gemakkelijk in ons leven doorwerkt.
2. Dan zullen we stilstaan bij wat de agape-liefde nu werkelijk voor ons betekent.
3. Om daarna te zien wat deze Godgegeven liefde bevordert en onze geestelijke groei stimuleert.

WAT DE LIEFDE TEGENHOUDT

Door de bovengestelde vragen kom je terecht bij de weerstanden tegen de daadwerkelijke liefde (voor een ander). Ik noem er enkele: trots, gemakzucht, egoïsme en onverschilligheid. Zo is er een heel scala van negatieve 'voorinstellingen' die de ernst van de zonde en de strijd van het geloof kenmerken. Het gaat om negatieve karaktereigenschappen en ondeugden die in verschillende brieven aan de christelijke gemeente zonder reserve opgesomd worden. Welke zondige praktijken aan gelovigen blijkbaar niet als vanzelf voorbijgaan...

Wat te denken van de waarschuwingen zoals in Galaten 5:20-26 *'vijandschap, tweespalt, jaloezie en woede, gekonkel, geruzie en rivaliteit, afgunst, ... en nog meer van dat soort dingen. Ik herhaal de waarschuwing die ik u al eerder gaf: wie zich aan deze dingen overgeven, zullen geen deel hebben aan het koninkrijk van God'* en even verder vinden we nog zo'n moeizame tekening van wat men toen blijkbaar onderling uithaalde, met de krachtige oproep van de apostel om dit negatieve gedrag te veranderen: *'Laten we elkaar*

niet uit eigenwaan de voet dwarszetten en elkaar geen kwaad hart toedragen. Broeders en zusters, wanneer u merkt dat een van u een misstap heeft begaan moet u, die door de Geest geleid wordt, hem zachtmoedig weer op het rechte pad brengen. Pas op dat u ook zelf niet tot misstappen wordt verleid. Draag elkaars lasten, zo leeft u de wet van Christus na. Wie denkt dat hij iets is terwijl hij niets is, bedriegt zichzelf. Laat iedereen zijn eigen daden toetsen, dan heeft hij misschien iets om trots op te zijn, zonder zich er bij anderen op te laten voorstaan (Gal.6:1-4)

De werken van het vlees

Met betrekking tot de eenheid binnen de gemeente worden juist deze zogenoemde 'werken van het vlees' regelrecht tegenover het leven door de Geest gesteld. Daarbij gaat het om zondige zaken die onze eigen ongecontroleerde hartstochten allemaal teweegbrengen: seksuele immoraliteit, menselijke religies, occulte zaken, egocentrische impulsen en zelfs liederlijke overgave, waarvoor ernstig gewaarschuwd wordt (Gal.5:14-24)! Leven naar het vlees is 'uit je dak gaan' zonder richtlijn, leven uit je aandriften, zonder de teugels van verstand en bezonnenheid. Leven naar het vlees is louter 'doen waar je zin in hebt' en achterna rennen wat er in je opkomt aan lusten of gevoelens of impulsen. Het is 'doorzakken', 'alle remmen los', ongecontroleerd ingaan op impulsen en gevoelens. Het levert een lange lijst van moeiten op en een veelheid aan puinhopen. Terwijl het leven in de Geest verenigt en samenbindt, drijft de ongeremde (on)menselijkheid uiteen. Verwoestingen worden door zulk ongeremd gedrag aangericht, waarbij de ander wordt opgezaagd met de bittere gevolgen. Terwijl het leven naar de Geest de naaste heelt, laat het leven naar het vlees een spoor van littekens en verwoestingen achter. En denk niet dat dit de gemeente voorbijgaat. Paulus schreef aan christelijke gemeenten in Galatië, gelovigen die niet van Joodse afkomst waren.

Zo zijn er nogal wat weerstanden en dwaasheden te overwinnen. Er is ook onder gelovigen een mate van ongeestelijkheid mogelijk, die de oproep van Johannes om elkaar onverdeeld lief te hebben bepaald niet overbodig maakt.

Broeders en zusters, zou het van ons niet evengoed gezegd kunnen worden als in de geschreven preek aan de Hebreëen: *'Nu wij door*

zo'n menigte geloofsgetuigen omringd zijn, moeten ook wij de last van de zonde, waarin we steeds weer verstrikt raken, van ons afwerpen en vastberaden de wedstrijd lopen die voor ons ligt' (12:1).

De bij velen van ons bekendere NBG'51-vertaling zegt het zo: *'laten ook wij..., afleggen alle last en de zonde, die ons zo licht in de weg staat, en met volharding de wedloop lopen, die vóór ons ligt.'*

Ontnuchterende woorden als je nadenkt over de onderlinge liefde in de gemeente of in christelijke gezinnen. Maar ook verhelderende werkwoorden, zoals 'van je werpen' en 'met volharding de wedloop lopen', waarbij het spreekt van weloverwogen daden die door onze wil worden ingezet om ze te doen! Het gaat allemaal niet als vanzelf, als je een gelovige bent. Wanneer we het liefdegebod serieus nemen, zullen we ook de waarschuwingen, die aangeven wat de onderlinge liefde tegenwerkt, aanvaarden. Dit bracht me tot het volgende uitgangspunt:

Hoe we het liefdegebod pas gaan begrijpen

Wie iets van Gods liefde wil leren kennen, zal voor een goed begrip eerst de ernst van de zonde als weerhoudende macht moeten verstaan. Anders hangt die gevende liefde van God in de lucht. 'Jezus houdt van mij? Nou, dat is mooi, maar wat moet ik ermee? Ik heb daar niet om gevraagd...'. Wie Jezus en zijn liefdegebod wil begrijpen, zal beginnen met na te denken over de tegenkrachten vanwege de zonde. Je moet inzien hoe verkeerd wij zijn, om aan te gaan voelen hoe hard wij Gods liefde nodig hebben. Waar gaat het anders over? Waarom worden wij door Johannes in navolging van Jezus opgeroepen elkaar als broeders en zusters lief te hebben? Omdat we geneigd zijn tot egoïsme en om niet goed of liefdevol voor de ander te zijn! Die ondeugd zit ons in het bloed. Het bijbelse spreken over de zonde doet recht aan de werkelijkheid die wij elke dag voor een deel in onszelf en om ons heen aan den lijve ervaren (Rom.1-3).

God roept door het Evangelie iets in ons leven wakker. Hij overtuigt ons vanuit de Bijbel echt en ervaarbaar van zichzelf en zijn liefde, omdat Hij ons hart overtuigt! Iedereen die Jezus Christus daardoor persoonlijk heeft leren kennen en Hem heeft aangenomen als Heiland en Heer deed dat, omdat Christus hem of haar won door... de liefde. Liefde is een zaak van het hart. Maar het

veronderstelt tevens, dat wij aanvoelen wat echte liefde is en wat niet! Want pas dan geven wij ons hart, als we innerlijk aangeraakt zijn door die gevende liefde, zeg maar onder Zijn bekoring zijn gekomen. Het betekent ook, dat wij door het Evangelie het goede leven van God hebben leren kennen, en ontdekken wat goed en kwaad is.

WAT GODS LIEFDE VOOR ONS BETEKENT

De liefde wil 'landen'

Over Gods liefde spreken zónder te begrijpen waarom die voor het goede leven van mensen zo noodzakelijk is, geeft een zwevend verhaal. Als er geen zonde zou zijn, dan zouden (ver)gevende liefde en naar ons over-neigende genade overbodig zijn. Dan wordt ook de opdracht om elkaar als gelovige broeders en zusters lief te hebben gemakkelijk versmald tot 'lief en aardig zijn voor elkaar'. Wie niet begrijpt waarvoor die ruimhartige genade en vergevende liefde van Gods kant uit zo immens noodzakelijk zijn, die spreekt ongegrond over onze omgang met God.

Want het blijkt uit de overleveringen, zoals beschreven in de Bijbel, dat het er voor de mensheid om gespannen heeft vanwege de allesoverweldigende vraag 'van voor Gods aangezicht wegdoen' of 'sparen' (Gen.6:8,9). Daarbij ging het erom vanwege het onrecht ons mensen te veroordelen of een onbetaalbare schuld kwijt te schelden en ons gunst te verlenen. In de Bijbel schittert de zon van Gods liefde altijd tegen de donkere achtergrond van de situatie waarin de wereld is terecht gekomen. Van hieruit worden de Bijbelwoorden over liefde en genade, vergeving en verzoening pas werkelijk begrijpelijk, evenwichtig en verdiept. Wie de 'noodzaak' van Gods liefde niet inziet, zal de vreugde erover niet leren kennen.

Het hele christelijke leven staat hiermee in het teken van de genade en liefde van God. En de opdracht van Johannes aan ons die geloven, namelijk om elkaar lief te hebben, vloeit dan ook voort uit de liefde die ieder van ons eerst persoonlijk van Hem mocht leren kennen.

Dat ene lichaam van de christelijke gemeente bestaat uit talrijke afzonderlijke leden, met hun eigen wijze van denken en doen, maar met één bedoeling: om dwars tegen de oude natuur en de verkeerde neigingen in, vanuit wat we aan nieuw

leven ontvangen hebben zelf geestelijk te groeien en om mee te helpen de geloofsgemeenschap op te bouwen in de liefde (vgl. Ef.4:16; 1Cor.12-14).

In de vorige studie 'De bron van een unieke liefde' beschrijf ik dat Gods liefde agape-liefde is, namelijk gevende liefde die voortvloeit uit Gods overvloed. Het is geen behoefte-liefde die vraagt, maar relatie-liefde die gevendeweg het goede voor de ander op het oog heeft. De meest voorbeeldige beschrijvingen over deze liefde vinden we in teksten als Johannes 3:16 en 1Johannes 3:16. Ik wil nu proberen tegen de hiervoor genoemde achtergronden deze en verwante Bijbelwoorden over liefde van God en mensen toe te lichten.

God heeft de wereld lief

'Want God had de wereld zo lief dat Hij zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in Hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.' (Joh.3:16)

De Here Jezus vatte in één zin samen wat Hij allemaal in zijn gesprek met Nikodemus gezegd had. Je zou dit het Evangelie in het Evangelie kunnen noemen: de hele boodschap van de verlossing is erin uitgedrukt. Eerst wees Hij Nicodemus op het goddelijke heilsplan, dat verwezenlijkt zou worden langs de weg van de verhoging van de Zoon des mensen aan het kruis. Nu liet Hij hem zien wat daarvan de diepste grond was: Gods weergaloze liefde voor de wereld. Om aan te geven hoe groot die liefde van God wel was, staat het 'alzó, in die mate' nadrukkelijk voorop. In Zijn liefde voor de wereld ging God zo ver, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon 'gaf'. De term 'Zoon des mensen' is hier bewust vervangen door 'Zijn eniggeboren Zoon'

Met ander woorden: God gaf het allerliefste, het kostbaarste dat Hij had, en daarmee zichzelf! Verder heeft 'geven' in dit verband niet alleen betrekking op de zending van zijn Zoon in de wereld, maar ook op diens overgave in de dood (heeft prijsgegeven aan de dood; Rom.8:32). Wat in dit vers staat, doet ook sterk denken aan 1Joh.4:9-10: *En hierin is Gods liefde ons geopenbaard: God heeft zijn enige Zoon in de wereld gezonden, opdat we door hem zouden leven. Het wezenlijke van de liefde is niet dat wij God hebben liefgehad, maar dat hij ons heeft liefgehad en zijn Zoon heeft gezonden om verzoening te brengen voor onze zonden.*

Met het begrip kosmos (wereld) doelde Jezus hier op de zondige, van God vervreemde mensenwereld. Dat Hij die wereld liefhad en zijn Zoon zond, was noodzakelijk 'om verzoening te brengen voor onze zonden'. Dit is dus de donkere achtergrond waartegen Gods liefde schittert!

De menswording van Gods Zoon, die uitliep op Jezus' dood aan het kruis, is de grootste manifestatie van Gods liefde (vgl. 1:7; 3:16; Rom.3:25; 5:7,8). Immers, door de 'zonden' (overtredingen van Gods goede geboden, onrecht en opstand) was er een breuk gekomen tussen God en mensen. Christus' dood aan het kruis maakte duidelijk wat wij mensen ten diepste zijn: zondaars (Rom.3:23) die leven onder het oordeel (Joh.3:17,18) en de toorn van God (Joh.3:36). Maar Christus' sterven betekent een 'verzoening voor onze zonden', daardoor is de weg tot God weer open en begaanbaar. Nergens in de Bijbel wordt de zonde gebagatelliseerd. Zonde betekent schuld. Maar het Evangelie leert dat Christus deze schuld op Zich heeft genomen (Jes.53:5; 2Cor.5:18-21), waarop het herstel van de relatie tussen God en mens is gegrond.

Liefde door verzoening van zonden

Jezus pleit bij de Vader om vergeving van onze zonden (Luc.23:34,41-43) op grond van Zijn eigen dood als verzoenend offer (Rom.5:8,9). De betekenis is bekend uit de parallel met de offerdienst in het OT en tweeledig: er moest een 'prijs' betaald worden én Gods rechtvaardigheid moest recht gedaan worden. Daarmee is de weg tot verzoening tussen God en de mens geopend. Het woord verzoening dat Johannes hier gebruikt, komt uit de offerdienst. Het is de handeling, de daad waarmee de zonde wordt bedekt. Het gaat om de wegneming van de schuld. Niemand hoeft met zijn zonden te blijven zitten. Dit verzoenende offer tekent enerzijds de ernst van 's mensen zonde, anderzijds laat zij zien de ernst waarmee God de relatie met de mens hersteld wil zien. Zó graag, dat Hij Zijn Zoon gaf als verzoenend offer (4:9,10). Dit benadrukt dat Gods rechtvaardigheid uiting is van Zijn liefde (in onze plaats gaan staan en dan toch handelen naar recht). Jezus is de verzoening met betrekking tot onze zonden, dat wil zeggen dat in Hem het verzoenende handelen van God geopenbaard is, doordat Jezus als Gods Zoon het zoenoffer is (1Joh.2:2; 4:10).

(wordt vervolgd)